

Nytt syn på rettsvitenskap ved behandlingen av Utsynsmeldingen

I *Innst. 472 S (2022-2023) (Utsynsmeldingen)* ga et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, en marsjordre om satsing på juss og rettsvitenskap. Ved styrket forskningsinnsats, men indirekte også ved at jusutdanningen må tilpasses samfunnets og arbeidslivets faktiske behov. For at fremtidige og nåværende jurister har teknologiforståelse slik at det bidra til å nå de politiske målene som settes på de mest sentrale samfunnsområdene.

Fjerningen av SFU svekker Stortingets vedtak og forutsetninger

Med bakgrunn i dette er budsjettforslaget trist lesning: Å fase ut ordningen med *sentre for fremragende utdanning (SFU)* gir svekket teknologiforståelse hos jurister. SFU ble initiert av SV i Regjering i 2010 og ble utviklet videre under den Høyre-ledede Solberg-regjeringen. *Senter for erfaringsbasert juridisk læring (CELL)* ble etablert i 2018 på Det juridiske fakultet UiO, og fikk status som SFU i 2020. Hovedformålet har vært å utvikle kvaliteten på jusutdanningen for å ruste studentene for det nye arbeidslivet. Først da *CELL* ble opprettet og deretter fikk status som senter for fremragende utdanning ble det mulig å snakke om og drive med innovasjon i utdanningen og i undervisningen på fakultetet. Det er opprettet to Tech-emner: Programming for Lawyers og Legal Technology: AI and La. Disse bidrar til digitalisering og digital kompetanse og emnene går parallelt på UiO og UiB. Dette sikrer bruk av lærekreftene på tvers av lærestedene. Senter driver utstrakt forskning på juridisk pedagogikk og på læringsmiljøet. Det vil ikke være mulig å realisere samarbeidet med UiB og UiT innenfor de nåværende normale rammene for undervisningsutvikling og arbeidet med å iverksette pilotprosjektene vil også strande. Dette spesielle kuttet kombineres med at jusstudentene ikke gjennomfører en utdanning som store deler av arbeidslivet vil etterspørre eller etterspør allerede nå. Jusstudentene i Juristforbundet har gjennomført undersøkelser av kvaliteten på undervisningen de får, herunder også særskilt på hvilken teknologiforståelse studiet gir. Nærmere 90 % av de som har svart beskriver at dette er nærmest ikke-eksisterende. Det innebærer at det utdannes stadig flere jurister uten teknologiforståelse til arbeidsplasser hvor det per i dag er store udekkede kompetansebehov, eksempelvis i NAV. NAV disponerer 1/3 av statsbudsjettet og skal gjennomdigitaliseres. Det er ikke mulig å gjennomføre uten at både nye jurister som skal jobbe i etaten og allerede ansatte jurister sikres økt teknologiforståelse.

En jusutdanning for arbeidslivets behov

Juristforbundet legger til grunn at følgende elementer bør vurderes integrert i en fremtidig jusutdanning og finansieres fullt ut.

a. Grunnleggende IT-kompetanse: Studenter bør være kjent med basis IT-verktøy og programvare som er relevante for juridisk praksis. Dette kan inkludere databaser, tekstbehandlingsverktøy, digital dokumenthåndtering, osv.

b. Datasikkerhet og personvern: Med fokus på konfidensialitet i juridisk arbeid, bør studenter ha en forståelse av datasikkerhet, GDPR, og grunnleggende om Cyber Security.

c. Kunstig intelligens, automatisering og juridiske tjenester: Hvordan AI og automatiserte verktøy kan revolusjonere juridisk forskning og arbeid, for eksempel ved dokumentgjennomgang og dokumentproduksjon. Anvendelse av AI i forutsigelse av juridiske utfall og automatisert juridisk rådgivning.

d. Utarbeidelse av automatiseringsvennlig regelverk: Hvordan lovgivning og regelverk kan struktureres for klarhet, konsistens, og enkelhet, slik at de lett kan implementeres i automatiserte systemer. Risikoer og utfordringer ved automatisering av juridiske beslutningsprosesser.

e. Digital kontraktshåndtering og smarte kontrakter: Forståelse av hvordan blockchain-teknologi og smarte kontrakter fungerer, samt deres juridiske implikasjoner.

f. Lavkode-plattformer for juridisk automatisering: Introduksjon til lavkode- og nokode-plattformer som muliggjør rask automatisering av mange juridiske prosesser uten behov for dyp programmeringskunnskap. Hvordan disse plattformene kan brukes for å opprette automatiserte arbeidsflyter, digitalisere manuelle prosesser, eller for å skape juridiske applikasjoner.

g. **E-kommunikasjonsetikk:** Med en økning i digital kommunikasjon, er det viktig for jurister å forstå etiske grenser for e-kommunikasjon, inkludert e-post, meldingsapps, video-møter, osv.

h. **Økt kunnskap om EU/EØS regelverk.** Premissene for digitalisering og regelverksutvikling legges i økende grad i EU. Jusstudenter trenger en bedre forståelse av hvordan dette påvirker norsk lovgivning (prosess, materielt, og når og hvor det finnes et nasjonalt handlingsrom) og tolkning.

Dette forutsetter: En økt satsing på teknologisk infrastruktur på utdanningsinstitusjonene, samt rekruttering av fagpersonell med spesialkompetanse i grensesnittet mellom jus og teknologi. Juridisk praksis vil videre krevde økt samarbeid med andre profesjoner, som teknologer, økonomer og helsepersonell. Jusstudenter bør derfor eksponeres for tverrfaglig samarbeid tidlig i sin utdanning. Det må legges økt vekt på *forskning* som kan bidra til effektivisering av juridisk praksis, for eksempel ved hjelp av teknologiske løsninger.

[Oppfølgingen av Stortingets vedtak Innst. 238 S \(2022-2023\)](#)

Den fremtidige finansieringen av jusstudiet skal behandles i den kommende *profesjonsmeldingen*.

Kompetansebehovet hos jurister og andre arbeidstakere skal behandles i den kommende *kompetansereformen*. Med bakgrunn i det foreslåtte kuttet i ordningen med sentre for fremragende utdanning og at jusstudiet fortsatt ser ut til å oppfattes som et studium som skal drives billigst mulig, viser Juristforbundet til Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag om datadrevet industri Innst. 238 S (2022-2023). Her fattet Stortinget følgende vedtak:

Stortinget ber regjeringen sørge for at kunnskap om kunstig intelligens og tingenes internett integreres i flere utdanninger.

Fjerningen av SFU oppfattes av Juristforbundet som å være et brudd på Stortingets vedtak og forutsetninger ved behandlingen av denne saken og flertallets føringer gitt ved behandlingen av Utsynsmeldingen. Med bakgrunn i de utfordringene som er beskrevet i dette innspillet, ber Juristforbundet om at utdannings- og forskningskomiteen foreslår følgende:

1. At forslaget om kutt i SFU reverseres
2. At Regjeringen i forbindelse med arbeidet med profesjonsmeldingen utreder fremtidig juristbehov og fremlegger det for Stortinget i forkant av fremleggelsen av denne.
3. For å sikre tilstrekkelig digital kompetanse og evne til å bidra til en rettssikker utvikling og bruk av KI bes Regjeringen i forbindelse med arbeidet med profesjonsmeldingen og kompetansereform, særskilt om å utrede behovet for etter- og videreutdanningsbehovet for norske jurister i statlig og kommunal sektor
4. Regjeringen bes om å sikre at arbeidet med profesjonsmeldingen og kompetansereform koordineres godt med den kommende digitaliseringsstrategien. I denne må det særskilt drøftes rettsvitenskaplige problemstillinger og utfordringer som forutsetning for en effektiv, trygg og personvernsmessig digitalisering av samfunnet fremover.

Sverre Bromander

President Juristforbundet